

Rozvod a rozchod rodičov

„Hľadám priateľov. Čo znamená skrotiť?“
 „Je to už takmer zabudnutá vec“, povedala líška.
 „Znamená to vytvoriť putá...“ „Vytvoriť putá?“ „Pravdaže“, povedala líška.
 „Ty si pre mňa zatiaľ iba malý chlapec podobný státisícom malých chlapcov.
 A nepotrebujem ťa. Ani ty ma nepotrebuješ.
 Ja som pre teba iba líška podobná státisícom líšok.
 No ak si ma skrotíš, budeme jeden druhého potrebovať.
 Budeš pre mňa jediný na svete. Ja budem pre teba jediná na svete...“
 „Začínam tomu rozumieť“, povedal malý princ.
 „Jestvuje jedna kvetina...myslím, že si ma skrotila...“

(Antoine de Saint-Exupery, Malý princ)

Zákon o rodine obligatórne s rozvodom spája aj úpravu výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode. Súd predovšetkým určí, komu zverí dieťa do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí, ako má rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu, alebo schváli dohodu rodičov o výške výživného.

Zákon myslí aj na tých rodičov, ktorí nie sú manželmi, alebo spolu nežijú. Pri rozhodovaní o úprave rodičovských práv a povinností súd rozhodne na základe návrhu jedného z rodičov, ale aj bez návrhu v prípade, ak medzi rodičmi nedôjde k rodičovskej dohode. Súd postupuje pri rozhodovaní obdobne ako pri rozvádzaúcich sa manželoch. Rodičovské práva a povinnosti zostávajú v oboch prípadoch zachované obom rodičom. Ide len o ich úpravu v bežných veciach, ktoré súvisia s osobnou starostlivosťou o dieťa a o určení výživného na dieťa, teda o to, ktorý z rodičov sa akou mierou bude podieľať na výžive maloletého dieťaťa. Vyživovacia povinnosť je zákonnou povinnosťou všetkých rodičov a nemôžeme sa jej zbaviť. Ak dôjde súd pri určovaní komu zverí dieťa do osobnej starostlivosti k záveru, že ani jeden rodič neposkytne riadnu výchovu dieťaťa, a je to v záujme dieťaťa, môže rozhodnúť, že zverí dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti.

O podstatných veciach by sa rodičia mali dohodnúť. Autoritatívne rozhodnutie súdu o úprave ich výkonu by malo byť až druhoradým riešením a malo by nastať vtedy, ak nedôjde k dohode rodičov, alebo ak uzavretá dohoda nie je v záujme maloletého dieťaťa a súd ju neschválil.

Súd môže dieťa zveriť do osobnej starostlivosti jednému z rodičov, alebo dieťa zverí do striedavej osobnej starostlivosti obom rodičom. Inú možnosť pri intaktných rodičoch nemá. Žiaľ, náš právny poriadok nepozná **spoločnú sta-**

Ak žiada o vypočutie pred súdom maloleté dieťa, nesmie mu byť toto jeho právo odopreté a súd musí také dieťa vypočuť.

Názor dieťaťa je zdrojom informácií pre súd, ktoré musí, rovnako ako iné dôkazy, dôkladne zhodnotiť. Sudca a každá iná osoba, ktorá by bola oprávnená vypočuť názor dieťaťa, musí mať odborné znalosti z oblasti detskej ontogenézy, t. j. vývoja dieťaťa, prax a špeciálny tréning na vedenie rozhovoru a byť neutrálna a nestranná, aby dokázala posúdiť skryté potreby dieťaťa. Je veľmi dôležité rozlišovať medzi zrelými, rozumnými, racionálnymi alebo naopak iracionálnymi stanoviskami dieťaťa.

Riziko vypočutia bez intervencie odborníka môže spočívať aj v tom, že súd posunie dieťa ešte viac do vyhroteného konfliktu rodičov. Dieťa by mohlo vyznieť ako spojenec jedného z rodičov, ako uvádzajú odborníci. Úlohou súdu by preto nemalo byť prioritne dieťa vypočuť, ale **naučiť rodičov, aby niesli rodičovskú zodpovednosť a dokázali sa na budúcej výchove maloletého dieťaťa dohnúť** tak, aby si sudca nemusel vybrať, kto je lepším rodičom.

Ako zabezpečiť vypočutie dieťaťa, aby sme sa vyhli zhoršeniu situácie? Prikláňame sa k názorom odborníkov na porozvodovú problematiku, ktorí uprednostňujú zapojenie dieťaťa v prípadoch, **keď je to nevyhnutné** pre posúdenie jeho záujmov do **kooperatívneho alebo zmierovacieho procesu**, čím sa dieťaťu zároveň umožní aktívne podieľať sa na rozhodovaní o pláne starostlivosti, ktorý sa ho týka. Na druhej strane účasť dieťaťa v akomkoľvek konaní, či už súdnom alebo alternatívnom, prináša dieťaťu stres a nie úľavu. Deti sú pod silným emocionálnym tlakom, a tak ich rozhodnutia nemusia úplne korešpondovať s ich skutočnou vôľou, resp. najlepším záujmom.

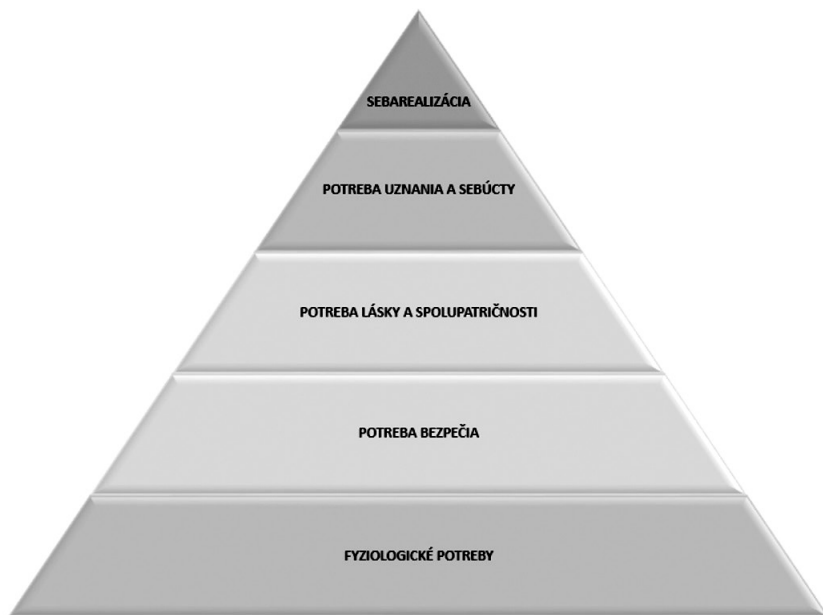
Zákony počítajú s tým, že čím staršie je dieťa, tým má viac oprávnení a kladú sa naňho väčšie nároky. Zároveň nesie väčšiu zodpovednosť za svoje správanie.

Príklad:

Dieťa staršie ako 14 rokov má už deliktuálnu spôsobilosť v trestných veciach, vo veku 15 rokov aj v priestupkových. Mladistvý starší ako 16 rokov môže so súhlasom súdu uzavrieť manželstvo čím získava plnoletosť. Ako 15-ročný dostane občiansky preukaz, ktorý ho oprávňuje na niektoré právne úkony, ako napríklad podpísať si prihlášku na školu alebo uzatvárať pracovnú zmluvu so zamestnávateľom.

Dokonca aj maloletí majú spôsobilosť na právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku. Kelly (2011) poukazuje na rozdiely medzi aktívnym dieťaťom, ktoré sa chce zúčastniť súdneho konania a dieťaťom, ktoré skôr odmieta vyjadrovať sa k situácii v rodi-

Obrázok č. 3: Maslowova pyramída potrieb

Ilustrácia: archív autorky

neprimerane útočné, únikové, pasívne až apatické. Vo vzťahu k veciam sme viac šetrní a majetnícki. Zhromažďujeme zásoby, veci a ťažko sa ich vzdávame, hoci už nie sú pre nás potrebné. Máme problém sa podeliť s inými a prehnane sa sústreďme na niektorú z fyziologických potrieb.

Potreba bezpečia

Na to, aby sme sa dostali k potrebe istoty, stability, potrebujeme mať uspokojenú potrebu bezpečia. Druhý stupeň pyramídy spočíva v potrebe mať poriadok a istotu, nejaké hranice a mantinely v živote. Ak človek blúdi niekde stratený v lese, nebude ho zaujímať, či si ho niekto váži, alebo či dosiahne úspech. Všetku energiu sústreďí na hľadanie cesty z lesa von, teda dostať sa do bezpečia.

Istota matky, že po rozvode bude dostávať pravidelné výživné na dieťa, že bude mať kde s deťmi bývať, je spojená s potrebou bezpečia. Vo vzťahu sa prejavuje najmä neustálym uisťovaním sa o láske toho druhého, potrebe dôvery. Prejavuje sa strachom zo straty sociálnych istôt, fyzického a psychického ohrozenia, strachom z odlúčenia, choroby. Svoj strach človek prejavuje bojom pro-

Příklad:

Mediátor: „Dobrý deň pani Pekná. Podďte ďalej. Kludne si môžete zložiť kabát na tento vešiak.“

Pani Pekná: „Ďakujem.“

Mediátor: „Dnes je von nádherne. Keby nám takéto jesenné počasie ešte vydržalo pár dni.“

Pani Pekná: „Áno, je. Jeseň mám rada.“

Mediátor: „Nech sa páči. Posadte sa u nás. V posledných rokoch je október vždy takýto teplý, ktovie čím to bude?“

Pani Pekná: „Áno. Pamätám si, že kedysi bol koniec októbra už upršaný. Na všetkých svätých už bol dokonca aj mráz.“

Mediátorka: „Ponúknem vám kávu, čaj, alebo nejakú vodu?“

Pani Pekná: „Stačí pohár vody, ďakujem.“

Mediátorka: (Nalievam pohár vody). „Áno, počasie vždy bolo veľmi chladné a človek tie hroby vždy rýchlo obehol. Pri takom nádhernom počasí si pokoj na cintoríne dokážem vychutnať.“

Pani Pekná: „Áno, máte pravdu. Aj ja.“

Mediátorka: „Nech sa páči, pohár vody. Tak ako vám môžem pomôcť?“

Informatívne stretnutie, ale aj mediácia sama trvá vždy nejaký čas. Ponúknuť niečo na pitie alebo malé občerstvenie zabezpečí, že rozhovor pri stole umocní vzťah. Dôležité sú aj naše **gestá**. Peasovci (2004, s. 293) uvádzajú, že pokojní, sebaistí ľudia, ktorí sa ovládajú, majú jasné, rozvážne a jednoznačné pohyby. Vysokopostavení ľudia vraj gestikulujú menej ako ostatní. Záleží samozrejme aj na kultúre národa. Ide o starú rokovaciu techniku, v ktorej sa mocní nepotrebujú toľko pohybovať. Zrkadlenie, o ktorom budeme hovoriť, nám pomôže. Stačí, ak vedome, ale súčasne nenásilne kopírujeme gestá klienta a výraz jeho tváre.

Kancelária mediátora alebo mediáčného centra

Pre dosiahnutie dobrého výsledku v mediácii je dôležité, ako bude mediácia prebiehať. Výsledkom mediácie však vo veľkej miere dokáže ovplyvniť aj priestor, kde sa vedie mediácia, kde sa rokuje o dohode. Tomu by sme mali prispôsobiť aj našu kanceláriu.

4. kapitola

RODINNÁ MEDIÁCIA – KAZUISTIKY

Mediácia je v našom právnom poriadku relatívne novým pojmom. Hoci sme ju začali intenzívnejšie vnímať až vtedy, keď bola uzákonená, využívame ju odvtedy, ako je na svete konflikt. Pri mediácii ide o sprostredkovanie, asistované vyjednávanie pri riešení konfliktu, sporu treťou osobou, ktorej sa spor netýka. Asistent, teda mediátor, sa snaží spolu so stranami v spore viesť zdravú a efektívnu komunikáciu tak, aby sa všetci, ktorých sa konflikt týka, navzájom pochopili. Snaží sa doviesť strany v spore k dohode, aby dohodu, ktorú si vzájomne účastníci mediácie vytvorili, zároveň akceptovali a odrážala aspoň minimálne potreby každej zo strán. Ak sa vďaka mediácii upravia aj vzájomné vzťahy smerom do budúcnosti, výhra je na oboch stranách a my môžeme povedať, že mediácia bola stopercentne úspešná. V rodinnej mediácii to platí o to viac, že rodina ne stráca svoju prirodzenú podstatu. Rodinná mediácia nie je všeliek, ale je jedným z efektívnych nástrojov, ako deťom neublížiť rozvodom.

4.1 Vývoj mediácie a rodinnej mediácie

Mediácia sa ako odborná metóda na uľahčenie komunikácie, uzmiernenie rozhádaných ľudí a vyriešenie konfliktu využívala v malých komunitách už odpradávná. Rodinná mediácia bola súčasťou jednotlivých komunit. Osoba, ktorá požívala dôveru väčšiny jej obyvateľov, sa snažila zmieriť rozhádané strany a zabezpečiť, aby do budúcnosti nedochádzalo k pomste a vzájomnému ubližovaniu si. Neskôr, v stredoveku, sa mediácia využívala najmä v oblasti trestného práva v súvislosti s náhradou škody medzi obvineným a poškodeným, keď došlo k urážke na cti, alebo bolo treba majetkové vypořádanie, kedy sa osoby v konflikte snažili o uzatvorenie dohody. Dohodu uzatvárali cirkevní hodnostári alebo richtár v dedine, pretože formálne inštitúcie neboli schopné zvládať nápor sporov a riešiť ich efektívne. Tak ako dnes aj v minulosti nedôvera v spravodlivosť súdov a ich neférové rozhodovanie, postupne menilo pohľad ľudí na riešenie ich sporov. Hľadali sa iné alternatívy, ako sa domôcť čo najrýchlejšie

Za kolízneho opatrovníka pri rozvodoch alebo konaniach vo veciach maloletých súd ustanoví najčastejšie **orgán sociálnej kurately**.

Úlohou kolízneho opatrovníka je hájiť najlepší záujem dieťaťa, čo znamená, že by mal byť nestranným zástupcom dieťaťa voči rodičom. Ak už príde akékoľvek podanie na súd vo veci maloletých detí, prvý kontakt s rodinou má orgán SPOD a SK. Významnou sa preto stáva spolupráca kolízneho opatrovníka s inými pomáhajúcimi profesiami.

Sociálny pracovník by pri prvom kontakte s rodinou mal ponúknuť rodičom databázu mediátorov zapísaných v registri MS SR.

Ak rodičia o mediáciu prejavia záujem, mediácia sa vykonáva podľa podmienok zákona o mediácii a na základe Dohody o začatí mediácie uzatvorenej medzi mediátorom a rodičmi dieťaťa. **O mediácii by mal byť informovaný každý sociálny pracovník, ktorý pracuje s rodinou**, aby dokázal poskytnúť rodičom a iným osobám aspoň základné informácie o tom, čo mediácia je a ako prebieha.

Prijatím novej IN č. 039/2018 o vykonávaní funkcie kolízneho opatrovníka a súvisiacich opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorá nahradila predchádzajúcu **Internú normu č. IN 57/2016** o výkone funkcie kolízneho opatrovníka, ktorá usmerňovala zamestnancov úradov v **Metodickom pokyne č. 9/2016 aj o tom, že o oboch mediálnych procesoch musí sociálny pracovník podrobne informovať rodičov**, už vypadla táto povinnosť sociálnych pracovníkov. Ich povinnosť spočívala vo vzťahu k mediácii najmä v povinnosti oboznámiť rodičov o podrobnostiach výkonu mediácie podľa zákona o mediácii a mediácie podľa zákona o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kurately ako odbornej metóde, o rozdieloch v dosiahnutých záveroch a o financovaní oboch procesov mediácie. Ak orgán SPODaSK pri výkone funkcie kolízneho opatrovníka zistí, že rodina potrebuje pomoc z dôvodu, že nie je schopná riešiť konflikty a problémy v rodine, má povinnosť vykonať ďalšie opatrenia podľa § 11 ods. 3 zákona č. 305/2005 Z. z., teda odporučiť mediáciu vykonávanú sociálnym pracovníkom alebo v rámci priorit úradu.

Centrum právnej pomoci

Rodina alebo osoba, ktorá si finančne nemôže dovoliť uhradiť náklady na mediáciu odporúčanú úradom a vykonávanú mediátorom podľa zákona o mediácii a je v materiálnej núdzi, môže, ak splní podmienky, požiadať o pomoc pri mimosúdnych konaniach vrátane sprostredkovania riešenia sporov formou mediácie Centrum právnej pomoci (ďalej len „CPP“), ktoré poskytuje právnu pomoc podľa **zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej**

vované zbytočným vypočúvaniam cudzími osobami, pretože vieme prebrať rodičovskú zodpovednosť a rozhodnúť sa za dieťa v jeho najlepšom záujme. Gabura (2016) hovorí, že k väčšej psychickej pohode účastníkov mediácie prispieva aj skutočnosť, že sa minimalizuje pocit hlbokoj krivdy za nespravodlivé rozhodnutie súdu, ktorý môže nastať po vynesení rozsudku.

Premľčacie a prekluzívne lehoty – Žiadna iná Dohoda o riešení sporu mimosúdnou cestou uzatvorená s iným subjektom, okrem Dohody o začatí mediácie uzatvorenej s mediátorom podľa zákona o mediácii, nemá moc pre plynutie premľčacej lehoty a zánik práva rovnaké právne účinky ako uplatnenie práva na súde. Iba dohoda o začatí mediácie uzatvorená v mediácii s mediátorom, podľa zákona o mediácii, má moc oddialiť zánik právneho nároku z dôvodu neuplatnenia si práva na súde.

Prípadová štúdia

Vyporiadať bezpodielové spoluvlastníctvo manželov treba, podľa Občianskeho zákonníka, do troch rokov od právoplatnosti rozsudku, ktorým sa manželstvo rozviedlo. Ak sa manželia nedohodnú, ani nepožiadajú súd v zákonnej lehote, aby spoločný majetok vyporiadal, majetok sa vyporiada na základe právnej domnienky uvedenej v § 149 Občianskeho zákonníka.

V mediáčnom centre nás pred tromi rokmi navštívila rozvedená klientka, ktorá nemala napísaný byt na seba, pretože bývalý manžel pracoval v Čechách a keď prišiel domov, nemal čas dať spoločný majetok do poriadku. Keď predložila rozsudok o rozvoze manželstva, oznámila som jej, že vyporiadať si bezpodielové spoluvlastníctvo manželov budú môcť už iba sedem dní. Potom uplynie lehota podať návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov na súd a majetok si budú vyporiadavať v režime podielových spoluvlastníkov.

Klientku som poučila, že ak chce spolu s manželom vyporiadať majetok v mediácii, bude potrebné, aby sa na Slovensko dostavil najneskôr do šiestich dní z Čiech, pretože len v tom čase bolo možné začať mediáciu iba uložením dohody o začatí mediácie do Centrálného notárskeho registra listín, aby mala uvedené účinky. Ak by súhlasil, potrebovali sme dohodnúť stretnutie u notárky, lebo zohnať notára, ktorý by vedel, čo s takouto dohodou, nebolo jednoduché. Manžel súhlasil a prišiel o päť dní do kancelárie mediáčného centra, kde som mu vysvetlila, ako prebieha mediácia a vyžiadala si jeho súhlas s mediáciou. Dohoda o začatí mediácie bola uložená do registra dva dni pred uplynutím prekluzívnej lehoty. Mali sme tak čas v klude sa dohodnúť o podmienkach vyporiadania aj ostatného majetku manželov.

Mediácia trvala niekoľko mesiacov nie z dôvodu, že sa strany nevedeli dohodnúť, ale pretože klient nemohol prísť na Slovensko v takom čase, aby jeho podpisy na dohode stihol overiť, keďže dohoda o prevode nehnuteľnosti musí mať podpis toho, kto prevádza majetok, úradne

VIII. Vyhlásenie otca maloletých detí

Otec maloletých detí XY, nar. prehlasuje, že bezodkladne po schválení rodičovskej dohody Okresným súdom Poprad požiada ústne do zápisnice súd o späťvzatie návrhu na obmedzenie výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom vedené pod sp. zn. Okresným súdom Poprad.

Zistenia názoru maloletých detí: V čase sporu mali maloleté deti 12 a 8 rokov. V roku 2014 znalci konštatovali u maloletého, že v prežívaní dominujú pocity hnevu na matku, striedané s pocitmi bezmocnosti. V pozadí sa objavujú aj ochrannárske tendencie voči mladšej sestre. Aktuálnu situáciu vníma emočne výrazne zaťažujúco, nemá vytvorený dobrý vzťah k matke. Odmieťa pripustiť možnosť aj len dočasného návratu do Anglicka. Pri hľadaní riešenia verbalizuje hraničné možnosti a zvažuje i najkrajnejšie možnosti, napr. útek. Maloletá má rada celú rodinu, nechce opustiť otca a brata, ale chce byť aj s mamou. Aktuálnu situáciu vníma ako emočne výrazne zaťažujúco, je postavená pred rozhodnutie, ktoré často nedokáže zvládnuť ani dospelý človek. Dlhodobé prežívanie situácie spôsobuje, že afektivita je t. č. už ladená subdepresívne a emocionalita je výrazne labilná. V prežívaní dominujú pocity ambivalencie. Odmieťa pripustiť možnosť aj len dočasného návratu do Anglicka. Pri hľadaní riešenia je apatická, bezmocná a sklzáva až do subdepresie, ktoré sa potom „prelieva“ do telesných symptómov.

Názor detí v roku 2015: „My tam nechceme ísť“, pričom maloletá na bratove slová prikývla. Uviedli, že si s mamou neskypujú a k psychologičke už nechodia. Maloletý uviedol, keď sa ho psychologička spýtala čo by urobil, keby ho nasilu odobrali zo Slovenska a už by bol na letisku, uviedol, že ako prvé by ho napadlo kričať teroristi. Deti uviedli, že škola na Slovensku sa im viac páči, že deti si viac pomáhajú. Do Anglicka sa jednoznačne vrátiť nechceli a konštatovali, že ak mama tam chce pracovať, nech pracuje, ale nech ich nenúti odísť s ňou. Mama vedela, že chcú odísť, čakali len, kým ona bude súhlasiť. To trvalo asi pol roka. Dcéra jej dokonca napísala aj list na rozlúčku. Súrodenci odpovedali na otázku, prečo nechcú telefonovať s mamou tak, že maloletá sa na mamu hnevá a nechce sa s ňou rozprávať. Maloletý povedal, že on sa pri telefonovaní môže rozhodnúť a môže telefón vypnúť, ale keď mama príde, tak nemá na výber.

Názory detí sú uvedené v uznesení OS Poprad 15 Em 12/2014-195.

Zo súdnej siene

„Právny zástupca otca k odvolaniu matky uviedol, že maloleté deti poznajú svoje práva aj vďaka detskému ombudsmanovi, ktorého navštívili. Na začiatku videozáznamu pri

Ťažkosti štvrtej fázy:

- Po vylúčení neprijateľných riešení nemusí na flipchartovej tabuli zostať nič, čo znamená, že riešenie chýba.
- Pri jednotlivom riešení sa môže vytvárať napätie, čo vracia mediáciu do predchádzajúcej fázy.
- Trvanie na nereálnych riešeniach, virtuálne vyjednávanie.
- Nedodržovanie vytvorených čiastkových dohôd, ktoré majú podobu rámcovej dohody, o podstate riešenia sporu niektorým alebo všetkými účastníkmi mediácie

5. fáza

„Myslieť je ľahké, ale konať ťažké. Dať myšlienkam reálnu podobu je tá najťažšia vec na svete.“

(J. W. v. Goethe)

Cieľom piatej fázy je pomáhať pri formulácii vybraného riešenia každého predmetu jednania, ktorému bola venovaná pozornosť, zamerať sa na vypracovanie tzv. poistiek, pre situácie, kedy sa dohodnuté riešenia nedajú realizovať a vytvoriť rámcovú dohodu, ktorá slúži na vytvorenie finálnej dohody. Mediátor v piatej fáze spolu so stranami rozpracováva a doladuje návrhy a riešenia. Pomáha s upresňovaním pri jednotlivom riešení (kto, kedy, kde, ako, čo, za koľko, s kým, dokedy). Pomáha vypracovať náhradné riešenia – poistky.

Ťažkosti piatej fázy:

- Strany sporu sa snažia sformulovať riešenia naraz v krátkom časovom úseku, niekedy preťahujú čas určený na mediáciu.
- Tendencia strán urýchliť mediačný proces.
- Žiadne alternatívy náhradného riešenia.
- Neochota viazať sa v dohode a akceptovať povinnosti oproti právam.

6. fáza

Dobrá dohoda je dcérou nespútaného myslenia a vzájomného rešpektu.

Cieľom šiestej fázy je spísať záverečnú mediačnú dohodu, ktorá je vyvážená, vzájomne výhodná, reálne vykonateľná, konkrétna, v súlade so zákonom a dobrými mravmi. Mediátor v šiestej fáze pomáha účastníkom mediácie formulovať jednotlivé body dohody a podmienky. Vytvára rámcovú dohodu, ktorá slúži ako podklad pre **finálnu mediačnú dohodu**. Zákon o mediácii nepozná termín mediačná dohoda, ten sa udomácnil v teórii aj v praxi. Za mediačnú dohodu sa považuje záve-

7. kapitola

INTERVENCIA POMÁHAJÚCICH PROFESÍÍ PRI PRÁCI S RODINOU

„Nikdy nepochybujte o tom, že by malá skupina premýšľajúcich, odhodlaných ľudí mohla zmeniť svet. V skutočnosti je to jediná vec, ktorá ho kedy zmenila.“

(Margaret Maedová)

Koordinovaný prístup pri práci s rodinou si vyžaduje znalosť kompetencii jednotlivých subjektov, ktoré môžu participovať na riešení rodinného prípadu či už svojou súčinnosťou alebo priamou intervenciou. Dôležité je vyzdvihnúť najmä možnosti zachovania dôverného charakteru procesu v prípade riešenia citlivých otázok spojených s rodinou. Diverzita skupiny je zárukou diskusie a reálnych postupov aplikovateľných v praxi. Veríme, že v synergii jednotlivých diverzitných zložiek systému existuje riešenie naplnenia úloh štátu pri ochrane rodiny. Zákon o mediácii umožňuje poskytovať mediáciu pre široký okruh konfliktov, no žiadnym spôsobom neupravuje vzájomnú spoluprácu všetkých subjektov zainteresovaných do riešenia týchto konfliktov.

Chýbajúcu jednotnú profesijnú organizáciu, ktorá by bola akýmsi garantom mediácie v štáte, nahrádzajú mediálne centra alebo organizácie založené na podporu mediácie. Ani kvalitu poskytovania mediálnych služieb v súčasných legislatívnych podmienkach nemožno dostatočne preveriť, pretože neexistuje účinný kontrolný mechanizmus. Oblasť rodinných sporov je špecifickou oblasťou, kde si štát vyhradzuje právo priameho zásahu do rodiny, a to aj bez súhlasu jej členov. Všeobecné záväzne predpisy umožňujú jednotlivým orgánom zasahovať do práv a povinností rodičov a detí, ak dochádza k ich ohrozeniu, alebo je predpoklad, že by v prípade nečinnosti štátu k ohrozeniu života, zdravia, telesnej aj duševnej integrity mohlo dôjsť. Záujem štátu na fungovaní zdravej rodiny je prvoradý. Mediátor má tiež legislatívne upravené svoje miesto v rámci interdisciplinárnej spolupráce. *Ako môže mediátor ako odborník na komunikáciu prispieť k riešeniu problémov v rodine v spolupráci s ostatnými oprávnenými subjektmi?*